

Є.В. ЗОЗУЛЯ,

кандидат історичних наук, доцент

(Донецький юридичний інститут Луганського державного університету внутрішніх справ ім. Е.О. Дідоренка)

ГЕНЕЗИС СПІВПРАЦІ КРАЇН-ЧЛЕНІВ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ТА УКРАЇНИ В ГАЛУЗІ БЕЗПЕКИ, ВНУТРІШНІХ СПРАВ ТА ПРАВОСУДДЯ

Ключові слова: безпека, внутрішні справи, правосуддя, боротьба зі злочинністю, програми співпраці, Європейський Союз, європейські структури, міжнародне співробітництво, правоохоронні органи України, реформування.

У ході історичного розвитку людства виникає об'єктивна необхідність в об'єднанні зусиль держав з метою налагодження ефективного співробітництва у найбільш пріоритетних сферах суспільного життя та вироблення відповідного механізму співпраці шляхом узгодження, підписання та виконання усіх необхідних політико-правових документів. Логічним наслідком проведення такої політики стало, наприклад, підписання у 1992 р. Маастрихтського договору про створення Європейського Союзу (далі – ЄС), що свідчило про початок нового етапу в процесі поглиблення інтеграційних процесів та створення ще більш тісного союзу народів Європи. Отже, потреба у налагодженні ефективного співробітництва різних європейських країн сприяла появі такої форми міждержавних зв'язків як міжнародні міжурядові організації.

Європейський вибір України, вперше сформульований в Основних напрямках зовнішньої політики України від 2 липня 1993 р., зумовлений усвідомленням українською спільнотою необхідності поступової

європейської інтеграції як важливого чинника політичної стабільності, ефективного забезпечення національних інтересів, прискореного економічного розвитку країни і, як наслідок, соціального благополуччя в суспільстві. Зважаючи на прагнення України реалізувати курс на європейську інтеграцію та налагодити дієве співробітництво у пріоритетних сферах, що згодом має призвести до набуття статусу повноправного члена ЄС, та враховуючи відповідну підтримку з боку керівних інституцій ЄС та держав-членів ЄС європейського вибору України, особливої актуальності та важливості набувають завдання щодо якісної та вчасної реалізації основних положень спільних нормативно-правових документів, документів ЄС стосовно України та національного законодавства України щодо налагодження співробітництва з ЄС та подальшої європейської інтеграції. Активна участь України у різноманітних програмах ЄС, плідна співпраця органів державної влади України з керівними інституціями ЄС та відповідними органами його держав-членів, обґрунтоване

та своєчасне втілення в життя реформ в Україні у відповідності до європейських стандартів постає важливою передумовою європейської інтеграції України до ЄС, налагодження ефективного співробітництва між Україною та ЄС у пріоритетних сферах суспільного життя.

Враховуючи підвищену актуалізацію проблеми співробітництва України з країнами Європейського союзу та намагаючись осмислити тенденції і наслідки глибинних трансформацій геополітичного та гео економічного простору, які відбулися наприкінці минулого століття, низка провідних вітчизняних і зарубіжних вчених присвятили свої дослідження розв'язанню комплексної проблеми забезпечення міжнародної безпеки.

Проблеми розвитку співробітництва країн-членів Європейського Союзу в галузі безпеки, внутрішніх справ та правосуддя в окремих аспектах уже були предметом дослідження науковців. Зокрема, юридичні аспекти міжнародного співробітництва України в галузі боротьби зі злочинністю досліджувались О.І. Виноградовою [3], М.В. Білоконь розглядав проблеми формування національної правової бази управлінської діяльності МВС України в міжнародній правоохоронній сфері [2], сутність і правова природа міжнародного співробітництва держав у сфері кримінального процесу була предметом наукового дослідження М.І. Смирнова [10], проблеми міжнародної співпраці у сфері правосуддя підлягали дослідженню В.М. Тертишником [12].

Водночас у науковій літературі відсутні комплексні політико-правові дослідження проблем співпраці європейських структур і України в галузі безпеки, внутрішніх справ та правосуддя, і тому вони потребують подальшого наукового розвитку.

Виходячи з цього, метою статті є генезис співпраці країн-членів Європейського Союзу та України в галузі безпеки, внутрішніх справ та правосуддя.

Необхідно вказати, що на початку XXI ст. перед країнами-членами Євро-

пейського Союзу постала низка проблем глобального характеру. Серед них, на нашу думку, можна визначити дві такі, що безпосередньо стосуються співробітництва у сфері внутрішніх справ і правосуддя: по-перше, наднаціональний характер інтеграції став викликом національній ідентичності та суверенності держав, тому що встановлюється біполярна структура влади на європейському рівні, всередині якої інститути ЄС та країни-члени ділять повноваження; по-друге, імміграція осіб до країн Європи з інших держав і частин світу, серед іншого територією України, а також нелегальне транспортування наркотиків, розповсюдження тероризму потребують адекватного підходу з боку Євросоюзу, спроможності забезпечити безпеку громадян у межах єдиного ринку, водночас дотримуючись прав вихідців із третіх країн, що легально проживають у країнах ЄС.

Одним із головних документів, який визначає основні напрями співробітництва України з ЄС, порядок поглиблення інтеграції України до ЄС, порядок входження України до європейського політичного, економічного та правового простору, зокрема, передбачає особливості внутрішнього забезпечення процесу інтеграції України до ЄС, постає Стратегія інтеграції України до Європейського Союзу [11]. Відповідно до зазначеного документу керівництво стратегією інтеграції України до ЄС здійснює Президент України, а реалізацію самої Стратегії забезпечує Кабінет Міністрів України. Крім того, слід зазначити, що на Кабінет Міністрів України та на усі центральні й місцеві органи виконавчої влади України покладено обов'язок внутрішнього забезпечення процесу інтеграції України до ЄС у тісній співпраці з Парламентом та органами місцевого самоврядування. У Стратегії зазначено ще декілька органів, відповідальних за належне внутрішнє забезпечення інтеграційного процесу, зокрема: Міністерство закордонних справ, Міністерство економіки України,

Міністерство внутрішніх справ, Міністерство юстиції України та ін.

Слід підкреслити, що Стратегія інтеграції України до ЄС постає не єдиним документом, у якому закріплено перелік органів державної влади в Україні, відповідальних за здійснення інтеграції України до ЄС та налагодження якісно нового рівня співробітництва з ЄС. Так, Розпорядженням Президента України від 27 червня 1999 р. № 151 [9] було затверджено Перелік центральних органів виконавчої влади, відповідальних за здійснення завдань, визначених Стратегією інтеграції України до Європейського Союзу. Так, відповідно до зазначеного переліку, до системи центральних органів виконавчої влади, відповідальних за співробітництво з ЄС, входять: Міністерство економіки України, Міністерство аграрної політики України, Міністерство внутрішніх справ України, Міністерство екології та природних ресурсів України, Міністерство закордонних справ України, Міністерство освіти і науки України, Міністерство палива та енергетики України, Міністерство праці та соціальної політики України, Міністерство транспорту України, Міністерство фінансів України, Міністерство юстиції України, Державний комітет інформаційної політики, телебачення і радіомовлення України, Державний комітет зв'язку та інформатизації України, Державний комітет промислової політики України, Антимонопольний комітет України та Державна митна служба.

19 листопада 2001 р. відбулося засідання Ради Міністрів внутрішніх справ та правосуддя, де було прийнято важливі рішення про розширення мандату Європолу, початок роботи Євроюсту, впровадження єдиного європейського ордеру на арешт. Міністри визначили свої цілі: координація розслідування злочинів та посилення співробітництва в боротьбі з тероризмом усередині ЄС, а також із третіми країнами – США та країнами-кандидатами [1].

Передбачалося, що єдиний європейський ордер на арешт максимально полегшить наявну процедуру екстрадиції.

Злочинця, якому загрожує хоча б чотири місяці позбавлення волі в одній з країн ЄС, може бути заарештовано в іншій країні та доправлено на місце лише після запиту відповідних юридичних властей. Саме запит має назву «єдиний європейський ордер на арешт». Таким чином, процедура не потребує адміністративних та політичних рішень, зводиться лише до юридичної сторони та займає щонайбільше 90 днів. Однак держава ЄС має право повернути свого громадянина після того, як його буде засуджено для відбування покарання.

Як ми вже зазначали, співробітництво європейських країн, в тому числі й України, в питаннях боротьби зі злочинністю та правосуддя здійснюється в рамках таких європейських інститутуцій як Європол та Євроюст.

Європейське поліцейське відомство (Європол) – організація, що координує оперативно-розшукові дії поліції держав ЄС, збір та обмін інформацією про діяльність міжнародних злочинних угруповань. Метою діяльності Європолу є підвищення ефективності співробітництва компетентних відомств у попередженні, аналізі причин і протидії особливо небезпечним злочинам європейського масштабу.

Конвенцію про умови поліцейського співробітництва держав-членів ЄС у боротьбі з тероризмом, нелегальною імміграцією, виробництвом та розповсюдженням наркотиків було розроблено на основі Декларації про поліцейське співробітництво, яка увійшла до Заключного акту Маастрихтського договору. Положення про поліцейське співробітництво були підтвержені Амстердамським договором (розділ V). Залишаючи поліцейське співробітництво в компетенції національних урядів, ст. K1 Договору надає можливість спільних дій і зближення, де це необхідно, кримінального законодавства.

У 1994 р. в Гаазі розпочав своє функціонування Європейський відділ боротьби з наркотиками (Europol Drug Unit). Європейська рада в Каннах у червні 1995 р.

схвалила Конвенцію про Європол, яка була ратифікована всіма країнами ЄС і набула чинності з 1 жовтня 1998 р. Пізніше було прийнято ще низку документів, що регламентують діяльність Європолу. Отож, він розпочав свою роботу з 1 липня 1999 р.

Європол відповідає за збір, аналіз та обмін інформацією з метою протидії створенню мереж нелегальної імміграції та транспортування людей; тероризму; нелегальній торгівлі наркотиками, ядерними, вибуховими та радіоактивними речовинами, зброєю, краденими автомобілями, творами мистецтва і антикваріатом, а також фальшивими документами; підробленню грошових знаків; корупції, замахам на власність та шахрайству, рекету, крадіжкам; кібер-злочинам; завданню шкоди навколишньому середовищу.

Мандат Європолу розповсюджено на боротьбу з відмиванням грошей у зв'язку з кожним із цих видів злочинів.

Європол підтримує країни ЄС шляхом аналізу оперативної роботи поліцейських відомств країн ЄС; підготовки доповідей стратегічного характеру, що містять дані про злочини загальноєвропейського масштабу; поліпшення обміну інформацією між зв'язковими офіцерами (Europol Liaison Officers), у межах національного законодавства; проведення експертизи і надання технічної допомоги для розслідування і оперативних дій у межах усього Євросоюзу, під контролем і за відповідальності держави, на території якої було вчинено злочин.

Конвенцією про Європол передбачено створення комп'ютерної системи для отримання, надання та аналізу інформації. У Конвенції обумовлено умови захисту прав та безпеки людини й особистих даних. Контроль за функціонуванням системи повиння здійснювати спеціальна комісія (Joint Supervisory Body).

Європол підзвітний Раді Міністрів внутрішніх справ та юстиції, що відповідає за його діяльність, призначає директора та його заступників. Європол фінансують

держави ЄС відповідно до ВВП кожного з них [13].

У березні 2002 р. в Гаазі розпочав свою діяльність Євроюст. Цей орган замінив тимчасовий підрозділ, який упродовж півроку координував діяльність суддів, прокурорів та поліції. До складу Євроюсту входять представники держав-членів ЄС. Головні завдання – координація діяльності органів національної влади, відповідальних за розслідування злочинів; сприяння спрощенню процедури взаємної юридичної допомоги. Діяльність Євроюсту передбачено розповсюдити на випадки, коли в розслідуванні беруть участь декілька держав, але він може займатися також справами, що стосуються лише однієї з країн ЄС, а також третіх країн.

До компетенції Євроюсту належать усі злочини, перераховані в Конвенції про Європол, а також комп'ютерні злочини, відмивання грошей, злочини проти навколишнього середовища, шахрайство та корупція. Євроюст є колективним органом, представник кожної країни має один голос. Його діяльність фінансується з бюджету Співтовариства, за винятком заробітної плати суддів, прокурорів і поліцейських, які перебувають на утриманні держав-членів ЄС. Комісія ЄС бере участь у роботі без права голосу [7].

До того ж співробітництво європейських країн у боротьбі зі злочинністю і здійсненні правосуддя відбувається в межах **Шенгенських правил, які** складаються з Шенгенської угоди (додатково 5.1) та Конвенції, а також усіх постанов Виконкому Шенгенської групи.

З метою укріплення зовнішніх кордонів шенгенських країн, для обміну інформацією між їх імміграційними і поліцейськими відомствами в Страсбурзі було створено комп'ютерну інформаційну систему. До неї надходить інформація про розшукуваних злочинців, зниклих безвісти людей тощо.

Початкової мети шенгенських угод, що полягала в поступовому скасуванні контр-

олу на внутрішніх кордонах Співтовариства, досягнуто, на цей момент зусилля сконцентровані на укріпленні зовнішніх кордонів, створенні єдиного стандарту прикордонного контролю та візового режиму, обміні інформацією всередині та за межами Шенгенської інформаційної системи, формуванні поліцейського співробітництва.

Шенгенську групу очолював Виконавчий комітет, що складався з міністрів чи державних секретарів країн-учасниць. Із дня набуття чинності Амстердамським договором – 1 травня 1999 р. – функції комітету були передані Раді ЄС (без Великої Британії та Ірландії). Шенгенську центральну групу, яка готувала рішення виконкому, замінив «Комітет 36-ї статті» (у справах, що стосуються третьої «опори») та комітет СКІФА (SCIFA – у справах першої «опори»). Спеціальний комітет, що відповідав за оцінку ступеня підготовки країн-кандидатів для вступу до шенгенської групи, передав свої повноваження спеціальній робочій групі в складі Ради ЄС (Schengen Evaluation working group) [4].

Шенгенські правила стали частиною *acquis communautaire* завдяки Протоколу до Амстердамського договору. Раді ЄС було доручено розділити шенгенські правила на дві частини: перша стосується питань візової політики та прикордонного контролю, друга частина містить положення про поліцейське співробітництво та Шенгенську інформаційну систему. Для кожної частини за допомогою спеціальної процедури (Ventilation decision) було розроблено юридичну основу. Складнощі виникли з тією частиною, що стосувалася роботи Шенгенської інформаційної системи. Було вирішено, що система матиме подвійну юридичну основу – відповідні статті Договору, котрі можуть бути віднесені як до першої, так і до третьої «опор».

Аналізуючи співпрацю європейських країн та правоохоронних органів України у боротьбі зі злочинністю і здійсненні правосуддя, необхідно зазначити, що

системного характеру вона набула після видання Указу Президента України від 11 червня 1998 р. № 615/98, яким було затверджено Стратегію інтеграції України до Європейського Союзу. Стратегія інтеграції України до ЄС визначала основні пріоритети діяльності органів виконавчої влади на період до 2007 р., протягом якого мали бути створені передумови, необхідні для набуття Україною повноправного членства в Європейському Союзі [5].

Щороку Радою з питань співробітництва між Україною та ЄС, із урахуванням стану виконання пріоритетів, визначених на попередньому засіданні, схвалюються пріоритетні напрями двостороннього співробітництва в рамках імплементації Угоди про партнерство та співробітництво між Україною та ЄС на наступний період.

На Шостому засіданні Ради з питань співробітництва між Україною та ЄС (18 березня 2003 р., м. Брюссель) сторони визначили 7 пріоритетів імплементації Угоди про партнерство й співробітництво між Україною та ЄС. Одним із пріоритетів є співробітництво у сфері юстиції і внутрішніх справ.

21 лютого 2005 р. було підписано План дій «ЄС – Україна». Це стало ще одним важливим кроком у процесі європейської інтеграції нашої держави. Він охоплює часові межі в три роки. Його імплементація допоможе реалізації положень Угоди про партнерство та співробітництво як чинної основи співробітництва України і ЄС та сприятиме й підтримуватиме мету України щодо подальшої інтеграції до європейських економічних та соціальних структур. Імплементація Плану дій значно наблизить українське законодавство, норми та стандарти до законодавства Європейського Союзу.

Необхідно зазначити, що МВС України бере дієву участь у реалізації пріоритетних напрямів зовнішньої політики України, і відповідно до своєї компетенції є виконавцем близько двадцяти заходів Плану дій «Україна — ЄС», зокрема в га-

лузі «Юстиція, свобода і безпека», провадить активну роботу в сфері європейської та євроатлантичної інтеграції.

На сучасному етапі здійснюються нові програми співпраці МВС згідно з планом дій співробітництва Ради Європи з Україною на період 2008–2011 рр. Зокрема, в контексті Плану дій для співробітництва РЄ з Україною наразі здійснюється шість спільних програм. Зокрема, це «Заохочення демократичних процесів в Україні та на Південному Кавказі», «Міжнародне співробітництво у галузі боротьби з кримінальною злочинністю» та «Підтримка належного врядування: проект проти корупції» із загальним бюджетом понад 3,4 млн. євро, а також підтримка системи правової допомоги в розслідуванні кримінальних справ і сприяння екстрадиції.

Спільні дії за «Проектом проти відмивання грошей та фінансування тероризму» із бюджетом 5,3 млн. євро, що передбачає здійснення низки заходів і поглиблення співпраці профільних органів державної влади з європейськими партнерами, завершилися в лютому 2008 р.

Нині для України є важливим упровадження євростандартів, адже присутність нашої країни у РЄ і намагання наблизитися до європейських цінностей вимагає від державних інституцій сприяння і підтримки. Тому фахівцями українських міністерств і відомств, перш за все МЗС, Мінюсту, за участю представників МВС і європейських структур був підготовлений спільний План дій РЄ для України, що переважно стосується правоохоронних відомств. Найактуальнішим стало питання продовження реформування правоохоронної системи.

Удосконалення в МВС будуть спрямовані, щонайперше, на захист прав людини і поліпшення послуг, які ОВС надають населенню, посилення уваги на аспектах міграції і міжнародної правової допомоги. У зазначеній стратегії враховані висновки, зауваження й рекомендації звіту групи експертів РЄ, які у 2006 р. вивчали сис-

тему українського МВС. Демократичні перетворення і традиції дедалі глибше укорінюватимуться в українські реалії та в діяльність міліції. Європейські структури всебічно підтримуватимуть такі тенденції й надалі готуватимуть із Україною спільні програми та проекти, серед іншого й за фінансування РЄ [6]. Разом із цим, МВС України бере активну участь у роботі Урядового комітету з питань європейської та євроатлантичної інтеграції.

Зрештою, на постійній основі здійснюється моніторинг виконання та підготовка звітів щодо реалізації структурними підрозділами МВС України Заходів щодо виконання Плану дій «Україна – ЄС», Плану-графіка імплементації Плану дій ЄС у сфері юстиції та внутрішніх справ в Україні, Цільового плану «Україна – НАТО» в рамках Плану дій «Україна – НАТО».

Також ж у квітні 2005 р. в Гаазі відбувся ознайомчий семінар Європолу для представників керівництва правоохоронних органів кількох держав, які не є членами ЄС, до участі в якому було запрошено Україну. Під час роботи семінару делегація України отримала офіційне запрошення розпочати перемовини з питання укладення угоди між Урядом України та Європолом про стратегічне співробітництво.

У лютому 2006 р. було розпочато реалізацію спільного проекту технічної допомоги «Міжнародне співробітництво у сфері кримінальних справ в Україні (UPIC)», започаткованого Радою Європи та фінансованого Європейською Комісією. Метою проекту є посилення можливостей України у здійсненні міжнародного співробітництва в рамках європейських конвенцій та інших міжнародних договорів у сфері кримінального судочинства.

З березня 2006 р. МВС України брало участь у розробленні програм «Твіннінг», які були впроваджені в Україні. Цей проект є механізмом інституційного розвитку, який було розроблено в процесі розширення Європейського Союзу, а нині він став доступним і для країн-сусідів ЄС. Проект

«Твінінг» був розрахований на 2 роки і фінансується ЄС та програмою Тасіс.

3 червня 2006 р. в МВС України розпочато реалізацію проекту Ради Європи та Європейської Комісії для України в галузі боротьби з корупцією «Підтримка належного урядування: протидія корупції в Україні».

Фінансування зазначеного проекту здійснюється Європейською Комісією та Радою Європи. За впровадження проекту відповідає Рада Європи. До роботи за вказаним проектом залучені Міністерство юстиції України, Міністерство економіки України, Міністерство фінансів України, РНБОУ, Генеральна прокуратура України, МВС України та інші установи. Проект розпочато 8 червня 2006 р. і розрахований на 3 роки. На цей час робота над проектом триває.

Крім того Україна як держава, що активно інтегрується до європейських структур, проводить політику врахування позитивного досвіду, нагромадженого краї-

нами Європи, у такій важливій сфері, як етнополітика, зокрема у вироблені механізму захисту прав національних меншин [8].

Підсумовуючи, необхідно зазначити, що згідно з тим, що вступ до Європейського Союзу визначено стратегічною метою зовнішньої політики України, основними завданнями програм, за якими з європейськими структурами співпрацюють правоохоронні органи України, є зміцнення спроможності України забезпечити імплементацію європейських міжнародних договорів у сфері протидії криміналу. Безумовно, багато ініціатив було впроваджено в життя, але за викликом сучасності чимало проблем у правовому полі потребує подальшої спільної уваги.

Відповідно, вивчення історичного досвіду побудови та функціонування його інститутів і правової системи, серед іншого і в правоохоронній сфері, є ключовою умовою розвитку взаємовигідного співробітництва нашої держави з цим унікальним інтеграційним об'єднанням.

Список літератури:

1. *Астапенко В.А.* Изменения концепции сотрудничества государств-членов ЕС в области правосудия и внутренних дел по Амстердамскому договору / В.А. Астапенко // Вестник БГУ. – Серия 3, 1999. – № 1.
2. *Білоконь М.В.* Правове регулювання управлінської діяльності МВС України у сфері охорони та захисту громадського світового порядку / М.В. Білоконь // Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності. – 2004. – № 1.
3. *Виноградова О.І.* Міжнародне співробітництво України у галузі боротьби зі злочинністю: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.09 / О.І. Виноградова. – Харків, 2000. – 20 с.
4. Европол. Материал из Википедии – свободной энциклопедии [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ru.wikipedia.org/wiki/>
5. Единая полиция и юстиция [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ruseu.org>
6. *Потемкина О.* Новые тенденции развития законодательства ЕС по охране границ // Интернет-журнал «Вся Европа. Ru.». – 2008. – № 12. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.alleurora.ru>
7. *Пристайко О.Є.* Збірники [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niisp.gov.ua/vydanna>
8. Про затвердження Стратегії інтеграції України до Європейського Союзу: Указ Президента України від 11 червня 1998 р. № 615/98. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>

9. Про перелік центральних органів виконавчої влади, відповідальних за здійснення завдань, визначених Стратегією інтеграції України до Європейського Союзу: Розпорядження Президента України від 27 червня 1999 р. // Офіційний вісник України. – 1999. – № 27.

10. *Смирнов М.І.* Сутність і правова природа міжнародного співробітництва держав у сфері кримінального процесу / М.І. Смирнов // Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності. – 2004. – № 1.

11. Стратегія інтеграції України до Європейського Союзу: Указ Президента України від 11 червня 1998 р. № 615 // Офіційний вісник України. – 1998. – № 24.

12. *Тертишник В.М.* Проблеми міжнародного співробітництва у сфері правосуддя: екстрадиція та конфіскація / В.М. Тертишник // Юридична Україна. – 2003. – № 6.

13. Центр європейських досліджень. Офіційний сайт. Інформація. Політика в галузі внутрішніх справ та правосуддя [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.eu.org.ua/ipro>

РЕЗЮМЕ

В данной статье рассмотрены направления реализации программ взаимодействия МВД в рамках плана действий сотрудничества Совета Европы с Украиной. Сделан вывод о том, что главными задачами при реализации этих программ является укрепление способности Украины в обеспечении имплементации европейских международных договоров в сфере противодействия преступности.

SUMMARY

This article was considered the direction of the implementation of programs interaction between Ministry of Internal Affairs within cooperation plan of action of the Council of Europe and Ukraine. It was made the conclusion that the main problems of implementing these programs is the strengthening of Ukrainian ability as for the implementation of the European international treaties in the field of combating with criminality.

*Рекомендовано кафедрою
прав людини, європейського та міжнародного права*

Подано 15.02.2011.